

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ТЮТЮННИК В'ЯЧЕСЛАВ ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 343.14

**ІНСТИТУТ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ ЯК ГАРАНТІЯ УХВАЛЕННЯ ЗАКОННОГО
ТА ОБҐРУНТОВАНОГО
ВИРОКУ СУДУ**

12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2016

Дисертація є рукописом.

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор

Капліна Оксана Володимирівна,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого,

завідувач кафедри кримінального

процесу.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор

Шумило Микола Єгорович,

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка,

професор кафедри правосуддя,

Заслужений діяч науки і техніки України;

кандидат юридичних наук, професор

Письменний Дмитро Петрович,

Національна академія внутрішніх справ,

професор кафедри кримінального

процесу, Заслужений юрист України.

Захист відбудеться «13» квітня 2016 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.01 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.

Із дисертацією можна ознайомитися в бібліотечі Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 70.

Автореферат розіслано «12» березня 2016 р.

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

В. Ю. Шепітько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стаття 62 Конституції України закріплює, що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Тому вирок є найважливішим процесуальним рішенням суду, підсумком усієї процесуальної діяльності, актом правосуддя. Саме у вирокі суду вирішуються завдання кримінального провадження та питання про винуватість чи невинуватість обвинуваченого.

Вирок має силу акту правосуддя тільки в тому випадку, коли він відповідає усім вимогам, що названі в законі – є законним, обґрунтованим і вмотивованим. Причому до його основи можуть бути покладені лише ті докази, які належним чином оцінені судом та визнані ним допустимими.

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК) закріпив багато новел, що пов'язані з оцінкою судом доказів з точки зору їх допустимості, встановив підстави та порядок визнання доказів недопустимими, унормував вимоги до судових рішень тощо. Однак, як свідчить правозастосовна практика, неоднакове тлумачення вказаних положень призводить до неодноманітного застосування новітнього законодавства, викликає суттєві складнощі у правозастосуванні. Це обумовлює актуальність дослідження комплексу питань, що пов'язані із значенням інституту допустимості доказів як гарантії ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду.

В юридичній літературі вимогам, що ставляться до судових рішень, приділяли увагу відомі процесуалісти: В. П. Бож'єв, М. І. Бажанов, М. М. Гродзинський, Ю. М. Грошевий, З. Д. Енікеев, Г. І. Загорський, В. С. Зеленецький, П. А. Лупинська, М. М. Михеєнко, Л. Надь, В. Т. Нор, І. Д. Перлов, І. Л. Петрухін, М. А. Погорецький, А. Л. Рівлін, М. С. Строгович, О. М. Толочко, О. Г. Шило, М. Є. Шумило, М. А. Чайковська, М. О. Чельцов-Бебутов та ін.

Проблеми допустимості доказів були предметом дослідження, окрім зазначених вище, таких вчених, як О. С. Александров, Н. С. Алексєєв, В. Д. Арсен'єв, В. С. Балакшин, А. Р. Белкін, Р. С. Белкін, Ю. П. Боруленков, Т. В. Варфоломеєва, В. П. Гмирко, Г. Ф. Горський, Т. М. Добровольська, В. Я. Дорохов, П. С. Елькінд, О. О. Ейсман, В. В. Золотих, Л. М. Карнеєва, М. М. Кіпніс, Л. Д. Кокорев, М. П. Кузнецов, А. А. Кухта, В. О. Лазарева, О. М. Ларін, Л. М. Лобойко, В. З. Лукашевич, Г. М. Міньковський, І. Б. Михайловська, Я. О. Мотовиловер, Ю. К. Орлов, П. С. Пастухов, С. О. Пашин, П. Ф. Пашкевич, Г. М. Резнік, В. М. Савицький, Н. В. Сибільова, С. М. Стахівський, Ю. І. Стецовський, О. І. Трусков, Ф. Н. Фаткуллін, С. А. Шейфер та ін.

Наукове дослідження не можна уявити без звернення до вагомого спадку процесуалістів минулого – С. І. Вікторського, Л. Є. Владимірова, А. Ф. Коні, М. М. Розіна, В. К. Случевського, В. Д. Спасовича, І. Я. Фойницького, які заклали підґрунтя наукового пошуку для сучасних учених.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, які тією чи іншою мірою стосуються проблематики роботи, більшість із них проведені на підставі КПК 1960 р. Прийняття КПК у 2012 році, концептуальні зміни у правовому регулюванні багатьох кримінальних процесуальних інститутів потребують нового наукового аналізу та переосмислення тих положень теорії кримінального процесу, що уявлялися непорушними, сталими. Крім того, досі не проводилося комплексного дослідження, у якому б увага приділялася виключно теоретико-прикладним аспектам допустимості доказів у процесі ухвалення вироку суду. Це й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження, визначило його основні напрями.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана згідно з планом наукових досліджень кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого і є складовою частиною цільової комплексної програми «Судова влада: проблеми організації та діяльності» (номер державної реєстрації 0111U000957). Тема дисертації затверджена вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого 9.09.2011 р. (протокол № 1).

Мета й завдання дослідження. Метою дисертації є отримання нових результатів у вигляді наукових висновків щодо сутності інституту допустимості доказів, його значення як гарантії ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду, а також надання обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства та практики його застосування.

Для досягнення зазначеної мети ставилися такі основні задачі:

- розкрити генезу теоретичних та нормативних основ інституту допустимості доказів у кримінальному процесі;
- сформулювати авторське визначення понять «допустимість доказів», «інститут допустимості доказів»;
- розглянути існуючі в науковій літературі критерії допустимості доказів у кримінальному провадженні та запропонувати власний підхід до визначення їх системи;
- з'ясувати значення інституту допустимості доказів як гарантії ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду;
- проаналізувати обставини, за яких Європейський суд з прав людини (далі - ЄСПЛ) та національні суди відносять зібрані фактичні дані до недопустимих доказів у кримінальному провадженні, а також процедуру визнання доказів недопустимими під час судового розгляду;

– охарактеризувати нормативні підстави визнання доказів недопустимими, що впливають на їх оцінку у процесі ухвалення вироку;

– виявити недоліки правового регулювання інституту допустимості доказів, порядку визнання доказів недопустимими під час судового розгляду та ухвалення вироку суду, а також сформулювати науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на удосконалення чинного законодавства.

Об'єктом дослідження є кримінальні процесуальні відносини, що виникають і розвиваються під час судового розгляду та ухвалення вироку.

Предметом дослідження є інститут допустимості доказів як гарантія ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду.

Методи дослідження обрані з урахуванням специфіки цілей, завдань, об'єкта і предмета дослідження. У роботі застосовано систему методів наукового пізнання: історико-правовий, порівняльно-правовий, статистичний, системно-структурний, формально-логічний, абстрагування, моделювання, узагальнення та ін.

Історико-правовий метод допоміг дослідити генезу розвитку наукових поглядів на інститут допустимості доказів у кримінальному провадженні. Порівняльно-правовий метод використовувався при зіставленні норм чинного КПК з КПК 1960 р., процесуальним законодавством інших країн, а також при аналізі поглядів науковців щодо дискусійних питань, пов'язаних з інститутом допустимості доказів у кримінальному провадженні. Статистичний метод надав можливість дослідити та проаналізувати практику ухвалення вироків. Системно-структурний метод покладено до основи виокремлення критеріїв допустимості доказів. Формально-логічний метод застосовувався при дослідженні змісту норм чинного КПК, які регламентують інститут допустимості доказів та ухвалення вироку у кримінальному провадженні. Методи моделювання та абстрагування стали у нагоді при опрацюванні науково-теоретичних моделей змін до кримінального процесуального законодавства України з метою вдосконалення правової регламентації інституту допустимості доказів. Метод узагальнення надав можливість послідовно звести одиничні факти у єдине ціле та сформулювати обґрунтовані висновки, спрямовані на удосконалення законодавчого регулювання досліджуваних питань.

Нормативно-правову й інформаційну базу дисертації склали: Конституція України; рішення Конституційного Суду України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (далі – ВР України); рішення ЄСПЛ; КПК; закони й підзаконні нормативно-правові акти України; практика Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ; законодавство іноземних країн; КПК України 1960 р., Модельний Кримінально-процесуальний кодекс для держав – учасниць СНД.

Теоретичний фундамент дисертації становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі загальної теорії права, конституційного, міжнародного, цивільного процесуального, кримінального й кримінального процесуального права.

Емпіричну базу дослідження складають: результати проведеного узагальнення практики ухвалення судом вироків та постановлення ухвал щодо визнання доказів недопустимими, під час якого вивчено понад 200 таких судових рішень, розміщених у Єдиному державному реєстрі судових рішень. У нагоді автору був власний досвід підтримання державного обвинувачення.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є першою в Україні кваліфікаційною науковою працею, у ході якої отримано нові результати у вигляді обґрунтованих висновків щодо сутності інституту допустимості доказів, його значення як гарантії ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду, а також сформульовано пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства та практики його застосування. До найважливіших положень, що містять наукову новизну, слід віднести наступні.

Вперше:

– на підставі аналізу генези інституту допустимості доказів у кримінальному провадженні запропоновано періодизацію його становлення. Доведено, що найбільш інтенсивні дослідження інституту допустимості доказів припадали на періоди, які були пов'язані з кодифікаціями кримінального процесуального законодавства, а після набуття Україною незалежності – із прийняттям Основного Закону держави, ратифікацією Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - КЗПЛ);

– зроблено висновок про необхідність перегляду багатьох сталих положень теорії доказів, що обумовлюється: 1) прийняттям Конституції України; 2) визнанням Україною міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВР України, частиною національного законодавства України, серед яких особливе місце посідає КЗПЛ, що застосовується з урахуванням прецедентної практики ЄСПЛ; 3) прийняттям нового КПК, який суттєво змінив правове регулювання положень доказового права; підходи до розуміння ролі суду та сторін у кримінальному процесуальному доказуванні, коло їх прав і повноважень; правовий зміст засад кримінального провадження; розуміння завдань кримінального провадження; запровадження змагальної моделі судового розгляду тощо; 4) стратегічними напрямками сучасних реформаційних процесів у державі та праві; 5) необхідністю створення чіткої теорії доказів, що відповідає вимогам сучасності;

– запропоновано авторське визначення понять «допустимість доказів», «інститут допустимості доказів», «справедливість вироку»;

– з'ясована правова природа визнання доказів недопустимими як неконкретизованої кримінальної процесуальної санкції;

– висловлено позицію про те, що належність доказів має розглядатися як змістовна допустимість, оскільки неналежний доказ апіорі не може бути допустимим;

– обґрунтовано тезу про те, що в умовах змагального кримінального процесу питання допустимості доказів та визнання їх недопустимими набувають особливого значення не тільки в аспекті дотримання вимог закону стороною обвинувачення, а й виконання цих вимог стороною захисту;

– на підставі системного аналізу правових позицій ЄСПЛ визначені підходи до оцінки допустимості доказів, серед яких, крім підстав та порядку їх отримання, особлива увага звертається на комплекс інших допоміжних заходів, що здійснюються в рамках процедури проведення процесуальної дії, і які в силу своєї специфіки не можуть отримати детального правового регулювання (зокрема, наявність або відсутність провокації злочину; ініціативний або ситуативний (випадковий) характер дій уповноважених осіб тощо);

– зроблено висновок про те, що при тлумаченні змісту ст. 90 КПК стосовно того, яке рішення національного суду є преюдиціальним у питанні допустимості доказів, слід виходити з того, що таке значення мають виключно рішення суду, які набули законної сили і якими розглянуто справу по суті.

Удосконалено:

– поняття інституту допустимості доказів як відносно відособленого комплексу нормативних приписів, спрямованих на забезпечення законності отримання доказів, здатних підтверджувати обставини, які мають значення для кримінального провадження, що уможливорює їх використання при прийнятті процесуальних рішень;

– наукові підходи до визначення критеріїв допустимості доказів у кримінальному провадженні;

– наукове уявлення щодо значення інституту допустимості доказів, яке є поліаспектним і полягає в тому, що він: 1) сприяє досягненню завдань кримінального провадження; 2) є регулятором кримінальних процесуальних відносин, що виникають з приводу збирання, перевірки та оцінки доказів; 3) є гарантією забезпечення прав і свобод учасників кримінального провадження; 4) є гарантією ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду.

Набули подальшого розвитку:

– обґрунтування недоцільності виокремлення такої засади кримінального провадження, як «допустимість доказів»;

– наукові положення щодо відмежування понять «недопустимість доказу», «докази, що не мають юридичної сили», «докази, отримані з порушенням закону», які в науці кримінального процесу іноді необґрунтовано розглядаються як тотожні;

– аргументи на підтримку пропозиції щодо окремого нормативного закріплення вимоги справедливості вироку суду.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані: а) у науково-дослідницькій сфері – для подальших досліджень інституту допустимості доказів; б) у законотворчій діяльності – під час удосконалення норм чинного КПК; в) у правозастосовній діяльності – для ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду; г) у навчально-методичному процесі – при викладанні курсу кримінального процесу та інших навчальних дисциплін, підготовці підручників і науково-практичних посібників.

Апробація результатів дослідження. Дисертація виконана на кафедрі кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, обговорена на спільному засіданні кафедр кримінального процесу та кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та рекомендована до захисту. Основні її положення, висновки та пропозиції доповідалися та були предметом обговорення на регіональному «круглому столі» за темою «Шляхи удосконалення кримінального процесуального законодавства» (м. Одеса, 19 квітня 2013 р.); постійно діючому науково-практичному семінарі «Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення» (м. Харків, 25 жовтня 2013 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених і здобувачів «Юридична осінь 2013 року» (м. Харків, 14 листопада 2013 р.); Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні» (27 листопада 2013 р., м. Одеса).

Публікації. Основні результати дисертації знайшли відображення у дев'яти наукових публікаціях, з яких – п'ять наукових статей, опублікованих у фахових наукових виданнях, а також тезах чотирьох наукових доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації визначається метою, задачами та предметом дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять шість підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 220 сторінок, з них основний текст – 189 сторінок, список використаних джерел (288 найменувань) – 31 сторінка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У Вступі обґрунтовується вибір теми дисертації, її актуальність, зв'язок з науковими програмами, визначаються мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, його методологічне й теоретичне підґрунтя, формулюється наукова новизна роботи, з'ясовується практичне значення одержаних результатів, указується ступінь їх апробації.

Розділ 1. «Інститут допустимості доказів у кримінальному провадженні» складається із 2-х підрозділів.

У підрозділі 1.1. «Розвиток теоретичних та нормативних основ інституту допустимості доказів у кримінальному процесі» зазначається, що вирок суду є правосудним за умови, що його

зміст та процесуальна форма відповідають вимогам законності, обґрунтованості та вмотивованості. Причому зазначені властивості вироку генеруються низкою чинників, превалююче значення серед яких має система допустимих доказів, покладених до його основи. У зв'язку з цим автор досліджує генезу теоретичних та нормативних основ інституту допустимості доказів у кримінальному процесі, що дозволило виокремити етапи наукового розвитку та законодавчого становлення цього інституту. Наголошується, що поштовхом для розвитку теорії доказів були періоди кодифікацій кримінального процесуального законодавства, а згодом прийняття Конституції України, визнання Україною міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВР України частиною національного законодавства України, серед яких особливе місце посідає КЗПЛ та прецедентна практика ЄСПЛ.

Автор критично підходить до деяких положень, що унормовують інститут допустимості доказів у КПК. Зокрема, закріплюючи поняття допустимого доказу через вимогу дотримання порядку, встановленого КПК, законодавець не встановив такого порядку для збирання окремих доказів (ст. 93); залишається проблема розуміння змістовного навантаження терміну «недопустимий доказ», оскільки, з одного боку, законодавець закріплює загальне, імперативне правило про те, що доказ визнається допустимим, якщо він отриманий в порядку, встановленому КПК, а з другого – у ст. 87 формулюється правило про недопустимість доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, надаючи таким чином можливість припустити, що не будь-яке порушення норм КПК тягне за собою визнання доказів недопустимими. Наголошується на наявності катахрези (семантично невиправданого поєднання слів) при формулюванні терміна «недопустимий доказ», адже якщо фактичні дані отримані з порушенням порядку, передбаченому КПК, то вони взагалі не можуть вважатися доказами.

В роботі наводяться аргументи на підтримку точки зору, висловленої Л. М. Карнеєвою та П. А. Лупинською про те, що така властивість доказів, як належність, є змістовною допустимістю, оскільки неналежний доказ а рїогі не може бути визнаний допустимим. Зазначений висновок обґрунтовується не тільки теоретичними міркуваннями, але й підтверджується нормативною конструкцією статті 88 КПК.

В роботі заперечується доцільність наведення у визначенні поняття допустимості доказів всіх його змістовних критеріїв і наголошується на необхідності їх об'єднання узагальнюючим поняттям «законність отримання доказів». Зважаючи на це, автором зазначається, що допустимість – це властивість доказів, обумовлена законністю їх отримання, а також здатністю підтверджувати обставини, що мають значення для кримінального провадження, яке уможливило їх використання при прийнятті процесуальних рішень.

Дисертантом доводиться недоцільність закріплення допустимості доказів як принципу кримінального процесу (В. В. Терьохін, в цивільному процесі – О. Г. Прохорова), оскільки це може бути пов'язано із загрозою повернення до теорії формальних доказів.

У підрозділі 1.2. «Критерії допустимості доказів у кримінальному провадженні» зазначається, що тривалий час найбільш поширеним серед науковців був підхід, відповідно до якого виокремлювалися 4–5 типових критеріїв (умов, характеристик) допустимості доказів, які мали незначні редакційні відмінності та були представлені в науковій та навчальній літературі.

Автором наводяться аргументи на підтримку думки про те, що сталі підходи до багатьох положень теорії доказів, серед яких є й критерії допустимості доказів, повинні бути концептуально переглянуті.

Спираючись на розробки представників харківської школи процесуалістів (Ю. М. Грошевого, Н. В. Сибільової), пропозиції М. М. Міхеєнка, Г. М. Резніка, Ю. І. Стецовського, враховуючи положення зарубіжного законодавства, практику ЄСПЛ, та виходячи з того, що критерії – це ознака, на підставі якої здійснюється оцінка фактичних даних, наданих як доказ, підстава для класифікації, міра оцінки, стандарт, до критеріїв допустимості доказів пропонується віднести наступні: 1) дотримання під час збирання (закріплення), перевірки та оцінки фактичних даних вимог кримінального процесуального законодавства (законність); 2) дотримання під час кримінального провадження прав та свобод учасників кримінального провадження; 3) відповідність доказів вимогам науковості (науковість); 4) здатність фактичних даних прямо чи непрямо підтверджувати існування чи відсутність обставин, що мають значення для кримінального провадження (належність); 5) відповідність змісту фактичних даних меті встановлення обставин, на доведення яких вони надаються (цілеспрямованість); 6) урахування моменту (часу) прийняття рішення про визнання доказу недопустимим (своєчасність); 7) значущість доказу для кримінального провадження в цілому (його вплив на справедливість кримінального провадження) (значущість); 8) можливість перевірки фактичних даних, що надаються (перевірність). Наводиться розгорнута аргументація на підтримку висунення зазначених критеріїв.

Розділ 2. «Недопустимість доказів у кримінальному провадженні: поняття та загальна характеристика правових підстав визнання доказів недопустимими» складається із 2-х підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Поняття недопустимості доказів у кримінальному провадженні» акцентується на тому, що правила визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні мають виняткове значення в аспекті забезпечення права кожного на справедливий суд, адже від чіткості правових норм щодо підстав визнання доказів недопустимими, критеріїв оцінки суттєвості допущених при здійсненні кримінального провадження порушень закону, порядку

визнання доказів недопустимими залежить не тільки можливість ухвалення справедливого вироку, а й забезпечення справедливої судової процедури як відповідного шляху до справедливого судового рішення.

Визнання доказів недопустимими за своєю правовою природою являє собою неконкретизовану кримінальну процесуальну санкцію, застосування якої пов'язане із встановленням правозастосувачем обставин, що свідчать про наявність порушень вимог закону при збиранні і фіксації фактичних даних, які унеможливають їх використання в доказуванні у кримінальному провадженні.

Ураховуючи відсутність національної традиції щодо правової регламентації інституту визнання доказів недопустимими, аналізується досвід іноземних країн, у яких аналогічний інститут діє багато років і напрацьована відповідна практика його застосування. Відзначається, що для англо-американської правової системи характерною є відсутність вичерпної процесуальної регламентації діяльності зі збирання доказів на досудовому провадженні, а тому положення стосовно визнання доказів недопустимими має характер загальної санкції, яка застосовується при порушенні конкретних правил. У романо-германській правовій системі застосовується інший підхід - правила про недопустимість доказів діють у випадку вчинення порушень, які прямо вказані в законі, або при суттєвому порушенні процесуальних прав сторін.

Передбачена КПК України правова модель визнання доказів недопустимими тяжіє до її аналогів у законодавстві країн романо-германської правової системи (КПК Німеччини, Франції), утім окремі риси зазначеного інституту також запозичені із законодавства США та Англії, зокрема, доктрина «плодів отруєного дерева», певний аналог якої передбачено ч. 1 ст. 87 КПК.

Звертається увага на преюдиціальне значення рішення національного суду або міжнародної судової установи, яке набрало законної сили і ним встановлено порушення прав людини і основоположних свобод, гарантованих Конституцією України і міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана ВР України, для суду, який вирішує питання про допустимість доказів. Це має важливе значення в аспекті формування практики, що відповідає вимогам закону та засаді верховенства права.

У підрозділі 2.2. «Загальна характеристика правових підстав визнання доказів недопустимими» з'ясовується їх зміст та особливості застосування. Зокрема, розглядаються підстави визнання доказів недопустимими, передбачені ст.ст. 87, 88, 107, 223, 233, 271 КПК.

Розглянуті наукові позиції, стан дискусії навколо проблеми доцільності нормативного закріплення широкого переліку підстав визнання доказів недопустимими дозволили дійти висновку про недоцільність застосування такого підходу, оскільки наведення закритого переліку цих порушень є неможливим. У зв'язку з цим визнано більш раціональним використання оцінного поняття «істотне порушення прав і свобод людини», тлумачення якого має здійснюватися за

допомогою критеріїв, напрацьованих судовою практикою. На погляд дисертанта, до таких критеріїв можливо віднести: (1) порушення засад кримінального провадження при збиранні та фіксації доказів; (2) наявність сумнівів у достовірності отриманих із порушенням прав і свобод людини доказів, які не можуть бути усунуті; (3) отримання доказів із порушенням прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, яке не може бути усунуто; (4) порушення конституційних прав і свобод людини при здійсненні кримінального провадження.

При дослідженні підстави визнання доказів недопустимими у виді здійснення процесуальних дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих вимог підкреслюється, що докази можуть бути отримані не тільки в результаті проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а і в результаті застосування заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема, при тимчасовому доступі до речей і документів, затриманні особи, яка підозрюється у вчиненні злочину тощо. Тому і порушення суттєвих умов порядку проведення цих процесуальних дій також веде до визнання отриманих доказів недопустимими. Зокрема, вилучення стороною в ході тимчасового доступу до речей і документів тих, які не зазначені в ухвалі слідчого судді, призводить до отримання відомостей, які не можуть бути визнані допустимими доказами. Так само має вирішуватися питання й при недотриманні порядку затримання, передбаченого ст. 208 КПК, зокрема, в частині складання протоколу затримання і відображення в ньому результатів особистого обшуку затриманого.

В контексті розгляду підстави визнання недопустимими доказів, отриманих унаслідок катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поведження або погрози застосування такого поведження, підкреслюється, що право на справедливий суд не допускає використання в суді не тільки показань, які отримані у вказаний спосіб, а й будь-яких інших доказів, отриманих таким шляхом, тобто речових доказів та документів, які здобуті на підставі відомостей, що були отримані під тиском.

Розділ 3. «Теоретико-прикладні аспекти допустимості доказів у процесі ухвалення вироку суду» складається із 2-х підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Роль допустимості доказів у забезпеченні правосудності вироку суду» зазначається, що вирок суду може мати силу акту правосуддя лише, якщо відповідає передбаченим законом властивостям, тобто є законним, обґрунтованим, вмотивованим. До основи обґрунтованого судового рішення повинна бути покладена система належних та допустимих доказів, правильна побудова та використання сукупності яких надає вироку ознаки переконливості та непорушності.

Значна увага в роботі приділяється аналізу практики ЄСПЛ щодо вимог до мотивування вироку, оскільки право особи на отримання вмотивованого судового рішення є процесуальним елементом права на справедливий суд.

В контексті дослідження правових властивостей вироку формулюється висновок про наявність диференційованого підходу законодавця до унормування вимог до змісту мотивувальної частини виправдувального та обвинувального вироків (ч. 3 ст. 374 КПК), зокрема, відносно наведення доказів на підтвердження встановлених судом обставин, а також мотивів неврахування окремих доказів. Утім, редакція ч. 3 ст. 374 КПК визнається такою, що потребує удосконалення з урахуванням змагальної моделі судового розгляду. У зв'язку з цим пропонується її нова редакція.

У підрозділі 3.2. «Проблеми оцінки допустимості доказів у судовому розгляді» на підставі аналізу норм КПК зазначається, що під час судового розгляду вирішення питання про допустимість доказів може відбуватися в різних формах: 1) шляхом безпосереднього дослідження доказу учасниками судового провадження під керівництвом суду в процесі судового розгляду (судового слідства) з подальшою його оцінкою судом в нарадчій кімнаті на предмет допустимості; 2) шляхом реалізації в процесі судового розгляду процедури визнання доказу недопустимим у випадку встановлення його очевидної недопустимості.

Автором звертається увага на прогалині нормативного регулювання деяких положень, що унормовують порядок визнання доказів недопустимими під час судового розгляду. Зокрема, КПК не передбачені вимоги до змісту клопотань про визнання доказу недопустимим, момент його подачі та вирішення судом, форму судового рішення за результатами їх розгляду тощо.

В роботі також робиться висновок, що перелік суб'єктів кримінального провадження, визначений у ч. 3 ст. 89 КПК, які можуть під час судового розгляду подавати клопотання про визнання доказів недопустимими, не враховує можливість зацікавленості у вирішенні цього питання цивільного позивача, цивільного відповідача, їх представників, що повинно бути усунено законодавцем. Право на подачу клопотання про визнання доказів недопустимими та заперечень проти цього повинно виникати у відповідних суб'єктів після визначення в ухвалі суду обсягу та переліку доказів, які потрібно дослідити, та порядку їх дослідження. Кінцевим строком подачі клопотання слід вважати момент закінчення з'ясування судом обставин, встановлених під час кримінального провадження, і перевірки їх доказами, та з'ясування в учасників судового провадження бажання доповнити судовий розгляд. Пропонується унормувати вимоги до форми клопотання про визнання доказу недопустимим та процедури його подачі.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і вирішення наукового завдання, що полягало у отриманні нових результатів у вигляді наукових висновків щодо сутності інституту допустимості доказів, його значення як гарантії ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду, а також наданні обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства та практики його застосування. Проведене дослідження дає можливість сформулювати наступні висновки і пропозиції.

1. Будучи результатом усієї кримінальної процесуальної діяльності, вирок суду є правосудним за умови, що його зміст та процесуальна форма відповідають вимогам законності, обґрунтованості, вмотивованості та справедливості. Відповідні властивості вироку генеруються низкою чинників, превалююче значення серед яких має система допустимих доказів, покладених до його основи.

2. Інститут допустимості доказів пройшов тривалий та складний шлях свого наукового розвитку та законодавчого становлення, дослідження якого дозволило виокремити та охарактеризувати такі етапи:

– I етап (1864–1922 рр.) — від прийняття Статуту кримінального судочинства 20 листопада 1864 р. до прийняття першого КПК УРСР 1922 р.;

– II етап (1922–1960 рр.) — з моменту прийняття КПК УРСР до прийняття Основ кримінального судочинства Союзу РСР та радянських республік (25 грудня 1958 р.) та згодом КПК УРСР 28 грудня 1960 р.;

– III етап (1960–1996 рр.) — з моменту прийняття КПК УРСР – до набуття Україною незалежності та прийняття 28 червня 1996 р. Конституції України, яка закріпила на найвищому рівні загально визнані, фундаментальні права та свободи людини та громадянина, багато засадничих положень, що стали підґрунтям проведення судово-правової реформи в державі;

– IV етап (1996–2012 рр.) пов'язаний із здійсненням судово-правової реформи після набуття незалежності Україною, одним із наслідків якої є прийняття 13 квітня 2012 р. нового КПК;

– V етап — триває зараз та характеризується вдосконаленням чинного кримінального процесуального законодавства України і науковим пошуком, спрямованим на усунення його прогалин і формування правозастосовної практики, що відповідає Конституції України та орієнтована на дотримання загально визнаних норм міжнародного права і практики ЄСПЛ.

3. Під допустимістю доказів пропонується розуміти таку властивість, що обумовлена законністю їх отримання, а також здатністю підтверджувати обставини, що мають значення для кримінального провадження, що уможлиблює їх використання при прийнятті процесуальних рішень. Такий підхід до визначення вказаного поняття потребує зміни сталих уявлень стосовно належності доказів як їх властивості, що розглядається в дисертації як змістовна допустимість, оскільки неналежний доказ апіорі не може бути визнаний допустимим.

4. До критеріїв допустимості доказів у кримінальному провадженні пропонується віднести: 1) дотримання під час збирання (закріплення), перевірки та оцінки фактичних даних вимог кримінального процесуального законодавства (законність); 2) дотримання під час кримінального провадження прав та свобод учасників кримінального провадження; 3) відповідність доказів вимогам науковості (науковість); 4) здатність фактичних даних прямо чи непрямо підтверджувати існування чи відсутність обставин, що мають значення для кримінального провадження (належність); 5) відповідність змісту фактичних даних меті встановлення обставин, на доведення яких вони надаються (цілеспрямованість); 6) урахування моменту (часу) прийняття рішення про визнання доказу недопустимим (своєчасність); 7) значущість доказу для кримінального провадження в цілому (його вплив на справедливість кримінального провадження) (значущість); 8) можливість перевірки фактичних даних, що надаються (перевірність).

5. Підстави визнання доказів недопустимими включають: (1) положення, закріплені ч. 1 ст. 87 КПК, - отримання доказів унаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок істотного порушення прав людини; (2) положення, закріплені ч. 2, 3 ст. 87 КПК, що являють собою конкретизацію підстав першої групи, проте до них належать порушення прав і свобод людини, допущені при здійсненні кримінального провадження, які в силу своєї значущості априорі визнаються істотними, а тому і призводять до визнання фактичних даних, отриманих у результаті таких порушень, недопустимими доказами. У цих випадках рішення про недопустимість отриманих доказів не має альтернативи і тому не знаходиться у площині дискреції суду (безумовні підстави); (3) положення, закріплене ч. 1 ст. 88 КПК, відповідно до якої докази, які стосуються судимостей підозрюваного, обвинуваченого або вчинення ним інших правопорушень, що не є предметом цього кримінального провадження, а також відомості щодо характеру підозрюваного, обвинуваченого є недопустимими на підтвердження винуватості підозрюваного, обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення; (4) положення, закріплене ч. 8 ст. 223 КПК, що стосується недотримання правил про можливість проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій виключно у межах встановлених законом строків досудового розслідування. Будь-які слідчі (розшукові) або негласні слідчі (розшукові) дії, проведені з порушенням цього правила, є недійсними, а встановлені внаслідок них докази – недопустимими; (5) положення, закріплене ч. 3 ст. 233 КПК, - проникнення слідчим, прокурором до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді і проведення слідчих (розшукових) дій за відсутності обставин, що свідчать про невідкладність випадку; (6) правило ч. 3 ст. 271 КПК, що забороняє провокацію злочину при проведенні контролю за вчиненням злочину; (7) положення ч. 6 ст. 107 КПК, відповідно до якої незастосування технічних засобів фіксування кримінального

провадження у випадках, якщо воно є обов'язковим, тягне за собою недійсність відповідної процесуальної дії та отриманих внаслідок її вчинення результатів, за винятком випадків, якщо сторони не заперечують проти визнання такої дії та результатів її здійснення чинними.

6. Закріплений ст. 87 КПК перелік істотних порушень прав і свобод людини, внаслідок яких отримані фактичні дані визнаються недопустимими як докази в кримінальному провадженні, не є вичерпним. Такий висновок можна зробити, виходячи із тлумачення першого речення ч. 2 ст. 87 КПК «суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини і основоположних свобод, зокрема, такі діяння...». Враховуючи обмеженість вказаного переліку, першочерговим завданням науки кримінального процесу уявляється напрацювання більш широкого переліку таких підстав, які є типовими у правозастосовній практиці. Це сприятиме ефективному застосуванню вказаного інституту, дотриманню прав і свобод людини при здійсненні кримінального провадження, підвищенню якості кримінальної процесуальної діяльності.

7. Особливого значення для правильного використання законодавчих положень стосовно визнання фактичних даних, отриманих із порушенням вимог закону недопустимими доказами, набуває формулювання критеріїв оцінки істотності допущеного порушення прав і свобод людини при здійсненні кримінального провадження.

До таких критеріїв у роботі пропонується віднести: 1) порушення засад кримінального провадження при збиранні та фіксації доказів; 2) наявність сумнівів у достовірності отриманих із порушенням прав і свобод людини доказів, які не можуть бути усунуті; 3) отримання доказів із порушенням прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, яке не може бути усунуто; 4) порушення конституційних прав і свобод людини при здійсненні кримінального провадження.

8. Системне тлумачення статей 3, 89 КПК у ракурсі суб'єктного складу осіб, які мають право подати клопотання про визнання доказів недопустимими, дозволяє констатувати неврахування законодавцем законних інтересів цивільного позивача, цивільного відповідача, їх представників та позбавлення зазначених осіб такого права. У зв'язку із цим пропонується ч. 3 ст. 89 КПК викласти у такій редакції: «Сторони кримінального провадження, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, їхні представники, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право під час судового розгляду подавати клопотання про визнання доказів недопустимими, а також наводити заперечення проти визнання доказів недопустимими. Цивільний позивач, цивільний відповідач, їхні представники мають відповідне право лише в частині, що стосується цивільного позову».

9. Моментом виникнення права на подачу клопотання про визнання доказів недопустимими та заперечень проти цього пропонується вважати момент визначення в ухвалі суду обсягу та переліку доказів, які потрібно дослідити, та порядку їх дослідження. Кінцевим строком подачі таких

клопотань слід вважати момент закінчення з'ясування судом обставин, встановлених під час кримінального провадження, і перевірки їх доказами, та з'ясування в учасників судового провадження бажання доповнити судовий розгляд.

10. З метою вдосконалення чинного КПК запропоновані вимоги до форми клопотання про визнання доказу недопустимим та до процедури його подачі. Зокрема, клопотання в одному екземплярі разом із документами (у разі їх наявності) на підтвердження позиції сторони кримінального провадження, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, має бути надане суду в письмовій формі. Зміст відповідного клопотання, документів, доданих до нього, повинен бути оголошений в судовому засіданні та розглянутий відповідно до вимог ст. 350 КПК. За клопотанням сторони кримінального провадження, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, суд може надати їм копію клопотання про визнання доказу недопустимим та доданих до нього документів.

У разі, коли клопотання заявлене в усній формі, воно заноситься до протоколу судового засідання. До змісту усного клопотання ставляться такі ж вимоги, що й до письмового.

У клопотанні повинен бути вказаний доказ, який на думку сторони кримінального провадження, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється кримінальне провадження, є недопустимим, підстави (аргументи, мотиви) визнання доказу недопустимим з посиланням на відповідні положення КПК, рішення ЄСПЛ та вказана мета визнання доказу недопустимим.

11. З урахуванням того, що чинним КПК передбачено поняття «недопустимість доказу» та «очевидна недопустимість доказу», пропонуються критерії їх розмежування. До таких, що визначають очевидну недопустимість доказу, пропонується віднести наступні положення:

а) очевидно недопустимим є доказ, порушення процедури отримання якого згідно з нормами КПК є безумовною підставою визнання його недопустимим (наприклад, протоколи, складені внаслідок проведення будь-яких слідчих (розшукових) або негласних слідчих (розшукових) дій після закінчення строків досудового розслідування, крім їх проведення за дорученням суду (ст. 223 КПК);

б) очевидно недопустимим є доказ у випадку, коли така недопустимість ґрунтується на обставинах, фактах, що є безсумнівними, беззаперечними, зрозумілими для всіх учасників судового провадження і не потребують додаткового дослідження (наприклад, протокол, отриманий внаслідок проведення слідчої (розшукової) дії не уповноваженим суб'єктом);

в) в основі очевидної недопустимості доказів не можуть бути покладені обставини, що мають оціночний характер (наприклад, «істотність порушення прав та свобод людини», «порушення права особи на захист») і потребують дослідження за допомогою встановлення додаткових фактів.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Тютюнник, В. В. Вплив практики Європейського Суду з прав людини на розвиток інституту допустимості доказів у кримінальному процесі України [Текст] / В. В. Тютюнник // Юрист України : наук.-практ. журн. – 2013. – № 3. – С. 82-87.
2. Тютюнник, В. В. Окремі питання визнання доказів недопустимими в кримінальному провадженні [Текст] / В. В. Тютюнник // Вісник прокуратури. – 2013. – № 11. – С. 117-125.
3. Тютюнник, В. В. Проблеми виокремлення критеріїв допустимості доказів у кримінальному процесі [Текст] / В. В. Тютюнник // Право України. – 2014. – № 10. – С. 64-74.
4. Тютюнник, В. В. Окремі питання оцінки недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини / В. В. Тютюнник // Форум права. – 2014. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_86.pdf
5. Тютюнник, В. В. Очевидна недопустимість доказу як критерій здійснення окремої судової процедури визнання доказу недопустимим під час кримінального провадження / В. В. Тютюнник // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – Вип. 28 – Т. 3. – С. 137-140.
6. Тютюнник, В. В. Окремі питання визнання доказів допустимими в кримінальному провадженні [Текст] / В. В. Тютюнник // Юридична осінь 2013 року : зб. тез доп. та наук. повідомл. учасн. всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів (Харків, 14 листоп. 2013 р.) / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". - Х. : Право, 2013. - С. 352-355.
7. Тютюнник, В. В. Проблема допустимості доказів у кримінальному провадженні [Текст] / В. В. Тютюнник // Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : Матеріали пост. діючого наук.-практ. семінару 25 жовт. 2013 р. / СБУ, Ін-т підготовки юрид. кадрів для СБУ, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. - Х. : ТОВ "Оберіг", 2013. - Вип. 5. - С. 113-116 .
8. Тютюнник, В. В. До питання про визначення поняття допустимості доказів у кримінальному провадженні [Текст] / В. В. Тютюнник // Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса) / відпов. за випуск Ю. П. Аленін. – Одеса : Юридична література, 2013. – С. 142-147.
9. Тютюнник, В. В. Проблеми тлумачення статті 97 Кримінального процесуального кодексу України [Текст] / В. В. Тютюнник // Шляхи удосконалення кримінального процесуального законодавства: матер. регіонального круглого столу (19 квітня 2013 р.) / відп. за випуск д.ю.н., проф. Ю. П. Аленін ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Юридична література, 2013. – С. 97-101.

АНОТАЦІЯ

Тютюнник В. В. Інститут допустимості доказів як гарантія ухвалення законного та обґрунтованого вироку суду. - На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. - Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України. - Харків, 2016.

У дисертації досліджено розвиток теоретичних та нормативних основ інституту допустимості доказів у кримінальному процесі, сформульовано авторське визначення понять «допустимість доказів», «інститут допустимості доказів». Запропонована система критеріїв допустимості доказів. З'ясовано значення інституту допустимості доказів при ухваленні законного та обґрунтованого вироку суду.

Проаналізовані обставини, за яких Європейський суд з прав людини та національні суди відносять зібрані фактичні дані до недопустимих доказів, а також процедуру визнання доказів недопустимими під час судового розгляду. На підставі проведеного дослідження, а також узагальнення правозастосовної практики виявлені недоліки правового регулювання інституту допустимості доказів, порядку визнання доказів недопустимими, а також сформульовані науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства.

Ключові слова: вирок суду; правові властивості вироку суду; докази; допустимість доказів, інститут допустимості доказів; критерії допустимості доказів; оцінка доказів; підстави визнання доказів недопустимими.

АННОТАЦИЯ

Тютюнник В. В. Институт допустимости доказательств как гарантия вынесения законного и обоснованного приговора суда. - На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 - уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. - Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины. - Харьков, 2016.

В диссертации отмечается, что приговор суда является правосудным при условии, что его содержание и процессуальная форма отвечают таким свойствам, как законность, обоснованность, мотивированность. Указанные свойства приговора генерируются целым рядом факторов,

превалирующее значение среди которых имеет система допустимых доказательств, положенных в его основу. Учитывая этот факт, автор обращается к развитию теоретических и нормативных основ института допустимости доказательств в уголовном процессе, разрабатывает их периодизацию.

Под допустимостью доказательств предлагается понимать свойство доказательств, обусловленное законностью их получения, а также способностью подтверждать обстоятельства, имеющие значение для уголовного производства, что дает возможность использовать их при принятии процессуальных решений.

Высказывается точка зрения о необходимости рассмотрения такого свойства доказательств, как их относимость в качестве содержательной допустимости, поскольку неотносимое доказательство априори не может быть допустимым.

Обосновывается тезис о том, что в условиях состязательного уголовного процесса вопрос о допустимости доказательств и признании их недопустимыми приобретает особое значение не только в аспекте соблюдения требований закона стороной обвинения, но и стороной защиты.

Разработаны критерии допустимости доказательств, критерии оценки существенности допущенных нарушений прав и свобод человека в ходе уголовного производства.

Особое внимание уделено практике Европейского суда по правам человека в контексте требований, предъявляемых к мотивировке приговора суда, поскольку право лица на получение мотивированного судебного решения является процессуальным элементом права на справедливый суд.

На основе обобщения судебной практики, доктринальных подходов ученых к рассмотрению заявленной проблематики сформулированы предложения, направленные на усовершенствование действующего законодательства Украины в части нормативного регулирования института допустимости доказательств, а также требований к приговору суда, в основу которого должны быть положены только допустимые доказательства.

Ключевые слова: приговор суда; правовые свойства приговора суда; доказательства; допустимость доказательств, институт допустимости доказательств, критерии допустимости доказательств; оценка доказательств; основания признания доказательств недопустимыми.

SUMMARY

Tiutiunyk V. V. Institute of evidences' admissibility as a guarantee to adoption of lawful and reasonable court decision. – The manuscript.

Thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.09 -criminal process and criminalistics and forensics, investigation and search operations. - National Law University, named after Yaroslav the Wise, Ministry of Education and Science of Ukraine. - Kharkiv, 2016.

The dissertation is dedicated to the research of theoretical and regulatory bases for the institute of admissibility of evidences in criminal proceedings. The author has formulated the definition of “admissibility of evidences”, “the institute of admissibility of evidences”. The system of criteria for the admissibility of evidences has been proposed. The significance of the institute of evidences’ admissibility in making a lawful and reasonable decision has been found out.

The conditions which the European Court of Human Rights and national courts refer to the inadmissibility of collected evidence, as well as the procedure for claiming evidence inadmissible at trial have been analyzed. Based on the conducted research and the analysis of enforcement practices the deficiencies of the admissibility of evidence institute and the procedure of claiming evidence inadmissible have been stated. The scientifically based proposals, aimed at improving the current criminal procedural legislation have been formulated.

Key words: court decision; legal features of court decision; evidence; admissibility of evidence; admissibility of evidence institute; criteria for admissibility of evidence; evaluation of evidence; grounds for recognition of evidence inadmissible.

Відповідальний за випуск
кандидат юридичних наук, доцент М.О.Карпенко

Підписано до друку 03.03.2016 р. Формат 60x90/16

Папір офсетний. Віддруковано на ризографі.

Умовн. друк. арк. 0,7. Облік. – вид. арк. 0,9.

Тираж 100 прим. Зам. № 87

Друкарня
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
61024, Харків, вул. Пушкінська, 77